

REKABETÇİLİK İPTE YÜRÜMEK GİBİ

Türkiye, küresel rekabetçilik endeksinde 61'inci sırada yer alıyor. Türkiye'de bu konuda araştırmalar yapan URAK'ın Yönetim Kurulu Başkanı **Ali Koç**, bunun önemli bir sinyal olduğunu söylüyor. Rekabetçiliği ipte yürümeye benzeten **Ali Koç**, bu noktada atılması gereken önemli adımları işaret ediyor...

Türker Çelik

turker.celik@platinonline.com

Koç Holding Kurumsal İletişim ve Bilgi Grubu Başkanı **Ali Koç**, aynı zamanda iş dünyasının öncü sivil toplum kuruluşu Uluslararası Rekabet Araştırmaları Kurumu'nun (URAK) da başkanlığını yapıyor. URAK'ın ilk tohumları yaklaşık 10 yıl önce **Ali Koç'un**, 'Competitive Advantage of Turkey - Türkiye'nin Rekabet Avantajları (CAT)' projesinin hayata geçmesi için liderlik etmesiyle atıldı. Türkiye'nin sektörel bazda rekabet avantajlarını araştıran bu projeden zamanla URAK doğdu. Bugün URAK Türkiye'de sektörel ve iller bazında yapılan rekabet çalışmalarının öncü kuruluşu... URAK Genel Koordinatörü Doç. Dr. Melih Bulu'nun yönetiminde, danışmanlık şirketi Deloitte Türkiye'nin katkılarıyla bu yıl ikincisi yayınlanan 'İllerarası Rekabet Endeksi' Türkiye'de ilk defa illerin rekabet düzeylerini, farklı parametreleri dikkate alarak ölçtü. **Ali Koç**, bu araştırmaya da atıf yaparak Türkiye'nin ve illerin rekabetçiliğine dair sorularımıza yanıtladı, önemli mesajlar verdi...

Türkiye'de iller, rekabetçilikte en fazla hangi unsurda sıkıntı yaşıyor?

İllerarası Rekabetçilik Endeksi'ni oluşturan dört alt değişkenin her biri kendi alanına ilişkin önemli bir gösterge. Yani bu alt değişkenlerin her birini bağımsız olarak, ayrı ayrı değerlendirip yorumlamak gerek. Özellikle 'Markalaşma Becerisi ve Yenilikçilik' alt endeksi Türkiye'deki iller bazında incelendiğinde ciddi bir sıkıntının var olduğunu gösteriyor. Markalaşma Becerisi ve Yenilikçilik'te, İstanbul bütün ilgili değişkenlerde en üst sırada yer alarak 100 tam puan aldı. Takip eden illeri ise, üç kategoride ele almak lazım. İstanbul'un ardından gelen Ankara sadece 25,52 puan alabildi. Görüldüğü gibi İstanbul ile ikinci sırada yer alan Ankara arasında

ciddi bir fark görülüyor. Üçüncü grup olarak Ankara'nın ardından gelen Bursa, Konya, Kayseri, Gaziantep, Kocaeli, Denizli, Antalya, Eskişehir, Trabzon, İzmir ve Sivas'ın endeks puanları ise 21,81 ile 11,27 aralığında değişiyor. Markalaşma Becerisi ve Yenilikçilik Endeksi'nde ikinci çarpıcı nokta ise 11,27 puanlı Sivas'ın ardından gelen gruptaki 68 ilin hemen hemen hiç puan alamaması. Yani Türkiye'deki 68 il hemen hemen hiçbir patent, fikri mülkiyet ya da faydalı bir model geliştirmek gibi yenilikçiliğin göstergeleri olan konularda varlık gösteremiyor. Bu alandaki gelişimin ağırlığı İstanbul ve ikinci grupta yer alan illerin üzerinde kalmış. Bu durum sanırım bu sene ikincisini açıkladığımız İllerarası Rekabetçilik Endeksi'nin bize gösterdiği, Türkiye'deki iller için en sıkıntılı olan konulardan biri.

Bu yılki endekste sizi şaşırtan veya dikkatinizi çeken özel bir gelişme var mı?

İllerarası Rekabetçilik Endeksi 2008-2009 raporu bize değişik seviyelerde çarpıcı çıktılar verdi. Bunlardan belki de en çarpıcı olan sonucu, doğudaki sınır illerimizdeki bir önceki seneye göre değişim. Söz konusu illerimize baktığımız zaman Hakkari dışında hepsinin Ticaret Becerisi ve Üretim Potansiyeli endeksinde yükseliş yaşadığını görüyoruz. Bu yükselişin arkasındaki en önemli etken, açılan firma sayısındaki artışlar. Krize rağmen böyle bir artışın olmasının Türkiye'nin komşuları ile olan sıfır problem politikası ile yakından ilgili olduğunu düşünüyorum. Diğer yandan bu illere havayolu ulaşımının başlaması ile kolay ulaşım imkanı sağlandı. Mevzuatta yapılan değişiklikler ile şirket kurmak kolaylaştı, bürokratik adımlar en aza indirildi. Bu çarpıcı gelişme, devletin gerekli altyapıyı oluşturduğu durumda

Türk girişimcisinin nasıl büyük bir hızla gerekli üst yapıyı kurduğunun güzel bir örneği. Sınır illerimizin rekabetçilik sıralamalarında daha üst seviyelere çıkmaları İstanbul gibi batıdaki göç alan illerini üzerindeki baskıyı da azaltacak. Bu sayede Türkiye daha dengeli bir kalkınma modeline ulaşacak. Şimdi bir sonraki araştırmamızda bu illerimizdeki gelişmenin sürekliliği ve kalıcılığını görmek için heyecanla bekliyoruz olacağız.

URAK gibi alanında öncü bir sivil toplum kuruluşunda iş adamı olarak bireysel liderlik sergiliyorsunuz. Buradaki balış açınız nedir?

Nesiller değiştiğinde insanların ülkeleri ve dünyadaki çözüm bekleyen sorunlara olan duyarlılığı da artıyor. Kurumsal olarak baktığımızda şirketlerin sosyal sorumluluk faaliyetlerinin arttığını ve şirket değeri üzerinde etkisinin belirgin bir özellik olmaya başladığını görüyoruz. Özellikle bizim büyüdüğümüz kültürde rahmetli Vehbi Koç'un iş dışında çözüm bekleyen meselelere harcadığı mesainin etkisi büyük. Bugün halen faaliyetlerini sürdüren ve Koç Topluluğu ile organik bağı bulunmayan birçok sivil toplum kuruluşunun kurulmasında aktif rol aldım. Ben de Amerika'da yüksek lisans yaptığım yıllarda hocam olan Micheal Porter'in metodolojisinden etkilenmiştim. URAK'ın ilk tohumları CAT (Competitive Advantage of Turkey) olarak atılmıştı. URAK bünyesinde bulunan değerli iş adamı, akademisyen ve bürokratların heyecanı ve inanmışlığı, yaptığımız çalışmalarda elde edilen somut sonuçlar ve bunların yeni tartışma alanları açması heyecanımızı artırıyor. Bu faaliyetleri kurumsal yapının dışında başlattığımızda farkındalık yaratmak doğal olarak biraz zaman alıyor. URAK faaliyetlerimizde iletişimi rekabetçilik gibi önemli bir alanda akademik ve saha

çalışmaları ile birleştirerek gerçekleştirdiğimiz projeler ve somut sonuçlarını anlatarak yapmaya özen gösterdik.

URAK'ın hızlı yol katetmesinde sergilemiş liderliğin nasıl bir katkı sağladığını düşünüyorsunuz?

URAK kurumsal olarak genç bir yapı olmasına rağmen hazırlanan raporların odaklı olması ve somut sonuçlar sunması sebebiyle önemli bir yol katetti. Kurumsal bir yapı dışında konuyu kişisel olarak sahiplenmenin yüklediği sorumluluk daha fazla adanmışlığı gerektiriyor. Benim ve gönüllü dostlarımızın çabası bu anlamda bir katkı sağlamıştır sanıyorum.

URAK, Türkiye'de zor bir konuya el attı. Ülkemizin rekabet gücünün artırılması için çalışıyor. Ekip olarak yaklaşık on yıldır gerek teorik gerekse uygulamalı olarak bu alanda dünya çapında bir bilgi birikimi oluşturduk. Ama ben hâlâ yapılacak çok işimiz olduğunu düşünüyorum. Sadece ben değil eminim URAK'a mesai harcayan herkes bu işten haz alıyor.

Rekabetçilik anlamında İstanbul, yine diğer bütün illerin açık ara önünde. Bu ayrışmanın başlıca nedenleri nelerdir?

İllerarası Rekabetçilik Endeksi'ni incelediğimizde İstanbul geçen sene olduğu gibi bu sene de birincilikteki yerini açık ara korudu. Markalaşma Becerisi ve Yenilikçilik gibi bazı alt endesklerde, ardından gelen iller ile arasında ciddi farklılıklar var. Bu durum İstanbul'un sadece Türkiye için değil Balkanlar, Ortadoğu ve Kafkaslar bölgesinin bölgesel merkezi olması ile ilgili. Yani İstanbul'un durumunu sadece Türkiye'nin içine bakarak değerlendirmek doğru olmaz. İstanbul artık küresel bir şehir... Birçok küresel şirketin İstanbul'da üretim ve

Türkiye'nin rekabetçilik gücü alarm veriyor

Türkiye'nin rekabetçilik gücü Dünya Ekonomik Forumu (WEF) tarafından yapılan ülkelerarası rekabetçilik endeksi verilerine göre 60'larda yer alıyor. Dünyanın en büyük 10 ekonomisinden biri olmayı hedefleyen Türkiye için bu sıralama alarm veriyor.

Özellikle 'green field' diye tabir edilen ülkeye sıfırdan yabancı yatırım akışı eminim hiçbirimizi tatmin etmiyor. Üretimde rekabetçi olabilmenin ve küresel alanda söz sahibi olabilecek önemli yatırımları ülkeye çekmenin birkaç parametresi olduğunu düşünüyorum. Son yıllarda yaşanan küresel krizi bir kenara bırakırsak yabancı yatırımcı için cazip şartlar ve kolaylıklar sağlanması gerekiyor. Bu alanda özellikle URAK'ın İllerarası Rekabet Endeksi altbaşlıklarında saydığımız konuların bir üst düzeyde ülke

için analiz edilmesi gerekir. Lojistik maliyetlerini azaltan altyapı, yatırımcı için mevzuat açısından kolaylık, sağlam bir finans altyapısı kırılmalı ve siyasi istikrara sahip

ülke koşullarının başta üretim olmak üzere birçok açıdan ülkeyi cazibe merkezi haline getirecek koşullar olduğunu düşünüyorum. Bunların birçoğunda önemli adımlar atıldı. Örneğin Yatırım Destek ve Kalkınma Ajansı gibi organizasyonların çabaları oldukça odaklı. Bunun dışında bizim kümeleme başlığıyla başlattığımız bir çalışma var. İşgücü maliyeti ve yoğunluğu, teknoloji transferinin yapılabildiği doğru alanlar saptanıp rekabet avantajı sağlayacak kümeleme çalışmalarının yapılması ile üretimin belli konularında küresel güç olabiliriz. Tekstil bunlardan bir tanesiydi.

Istanbul ile dev iller arasında rekabetçilikte çok büyük fark var... Istanbul gibi en az 3-4 metropol daha oluşturmalıyız

dağıtım merkezleri var. Ayrıca önemli bir turizm ve ticaret merkezidir İstanbul. Tarihin iki büyük imparatorluğunun başkenti olmuş bir şehir için İstanbul'un durumunun böyle olması gayet doğal.

Diğer illerin İstanbul'un çok gerisinde kalması neden kaynaklanıyor?

Türkiye'nin diğer şehirlerinin niye bu kadar geri kaldığını incelemek önemli bir konu. Ne oluyor da diğer 80 il bir türlü İstanbul seviyesine gelemiyor? Buna kafa yorup en az 3-4 tane daha İstanbul gibi metropol alan oluşturmamız gerekir. İstanbul tek cazibe merkezi olarak kaldığı sürece göç önlenemez olacak mevcut halde nüfusun ihtiyaçlarını zorlukla karşılayan altyapı iflas edecektir. İstanbul'a sürekli ve kontrolsüz göç sosyal patlamaya sebep olabilir. Bir süre sonra İstanbul rekabetçilik avantajını bu baskıyla kaybedecektir. Bu nedenle nasıl gelir dağılımında eşitsizlik sosyal sorunlar yaratıyorsa rekabetçilik anlamında İstanbul lehine açılan farkın bizi endişelendirmesi gerekir. Yunanistan'ın en büyük şehri Atina'da 3 milyonun üzerinde insan yaşıyor ki bu toplam Yunanistan nüfusunun üçte birine denk geliyor. Son yıllarda Atina merkezli yaşanan sokak olaylarında şehrin aşırı göç almasının payını yadsımamak lazım. İşte bir çözüm bulunmazsa maalesef İstanbul'da örneğini yaşadığımız türden sosyal patlamaları yaşamaya aday bir şehir olarak görünüyor.

İnşaat sektöründe kaynaklar yanlış kullanıldı

Sermayenin bizim gibi ülkelerde üretime kayması istihdam ve katma değer yaratmak açısından önem taşıyor. Ancak, benim gözlemime göre ülkemizde yatırımların yapıldığı alanların seçilmesinde bazı yanlışlar yapılıyor. Örneğin son yıllarda inşaat sektöründe büyük bir patlama yaşandı. Yatırımcıların çoğu bu işin sonu nereye varacak diye hesap etmeden sermayelerinin büyük bir kısmını betona yatırdılar. Ama gelen krizle birlikte yapılan binalar beklenen değerlerin çok altına indi. Yine bu aşamada arz ve talep dengesinin yeterince doğru değerlendirilmemesi ile satılmayan konut sayısında önemli bir artış var. Kaynaklarımızı yine yanlış yerlere akıtmış olduk. Oysa bizim yatırım yaparken çok daha akıllı düşünüp ince eleyip sık dokumamız lazım. Çünkü sermayemiz zaten sınırlı. Bana göre artık özel sektörün yalnız başına karar verip uyguladığı modellerin üzerinde ciddi düşünülmesi lazım. Kamunun mutlaka işin içinde olması gerekli. En doğrusu ve verimli özel sektör ile devletin ortak

geliştirdiği modeller. Zaten bu son kriz sonrası, devletler üstelik kapitalizmin merkezi olan ülkelerde özel sektörü kurtarmak zorunda kalarak bu işin içine sonuna kadar girdi. Özel sektör liderliğinde kalkınmanın en önemli oyuncularından olan ABD, bütün dünyayı hayrete düşürecek şekilde zor durumdaki şirketlerine müdahale ederek kurtardı. ABD'yi Avrupa ülkeleri de benzeri şekilde izlediler. Bu önemli gelişmeler sonrasında artık özel sektörün tek başına olduğu model iyiden iyiye sarsıldı. Artık kamu-özel sektör ortaklığı olan modeller öne çıkmış durumda. Tabii bu ortaklık modelinin sağlam bir temele oturabilmesi ve işlerlik kazanabilmesi için üniversitenin ve sivil toplum kuruluşlarının yerini de unutmamak gerekir. Bu gelişmeleri iyi analiz edip Türkiye'de bu alandaki uygulamalara bir an önce başlamalıyız. Ülkemizin rekabetçiliği için, kamu özel sektör işbirliğini baştan mantıklı bir çerçeveye oturtup, özel sektör ile devletin birlikte çalıştığı modelleri geliştirmemiz gerekiyor.